HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אמר ר' אמי זיבח וקיטר וניסך. פירש הקונטרס דלא גרסינן והשתחוה דלא עבודה היא ולפיכך בהך דר' זכאי לעיל נמי ל"ג ליה וקשה אמאי מ"ל פוק תני לברא אפילו ר' נתן דאמר התם לחלק הכא מודה לגלוי יצאת כדמפרש אביי טעמא הכא מדכתיב לא תעבדם מיהו אפשר הא דאמר ליה פוק תני לברא משום דלא דריש ליה לא תעבדם ולרב שמואל בר יהודה דהכי תנא קמיה אוקימתא קמייתא דרבי זכאי מלא תעבדם כר' אמי ולר"ת נראה דגרס בדרב זכאי והשתחוה ובדר' אמי ל"ג דקסבר ר' אמי דלחלק על עצמה יצאת דלא תעבדם אשאר עבודות קאי דהכי כתיב לא תשתחוה להם ולא תעבדם והא דפריך הא אמר אביי שלא השתחואות למ"ל דלחלק על עצמה לא קאמר מדקאמר לחלק על כל אחת משמע אבל לר' זכאי דתנא השתחואה ע"כ לגלוי יצאת ס"ל מדלא מחייב שתים ואי עבדה באפי נפשה לא מחייב כלל כיון דלגלוי יצאת ולא תני ליה בהדי אחריני אלא לאשמועי' היא גופה דלגלוי יצאה ואמר ליה ר' יוחנן פוק תני לברא דלחלק יצאה אפי' כל אחת ואחת כיון דלא דרשת לא תעבדם

מדס"ל השתחואה לגלוי יצאה:

אחת לשלא בדרכה. הא (ג) לא מיבעי לן קרא לעונש ואזהרה דמבוזים כדמיבעי לן לעיל (דף סא.) בהשתחואה לשלא בדרכה דכל שלא בדרכה כיון דגלי לן באזהרה דכל שלא בדרכה שוין הוא הדין בעונש (ד):

אלא על כל דבר שיש בו מעשה.

פ"ה דגבי חטאת כתיב ועשה אחת ולא דק דבפ"ק דכריתות (דף ב.) מייתי אידך קרא דתנן לעושה בשגגה יצא מגדף: **כי קאמר רב נמי לר"ע.** אגיבא דר"ל קאמר הכי דלר' יוחנן דאמר לקמן (דף סה.) כפיפת קומתו ועקימת פיו הוה מעשה מתוקמא דרב אפילו כרבנן:

כל המשתף שם שמים. לא דמי להא דכתיב (שופטים ז) חרב לה' ולגדעון וכן (במדבר כא) דברנו בה' ובך דלא אסור אלא במידי דאלהות: **משום** דהוי לאו שבכללות.

(ה) תימה ת"ל דהוי לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד דהוי אזהרה לבן סורר ומורה ועוד תימה הא בן סורר ומורה לוקה כדתנן בפ' בן סורר ומורה (לקמן דף עא.) וילפינן בגמרא ויסרו מויסרו וע"כ אזהרתיה מלא תאכלו על הדם וכיון דגלי רחמנא אהאי לאו דלקי ה"ל למימר בכל דוכתי דלקי לכל הפחות היכא דאין יכול לבא לידי מיתה:

על בולם אינו לוקה. אפי' למ"ד בפ"פ כל שעה (פסחים דף מא.) דלקי אגא ואמבוטל משום לא תאכל וחזא וחרלן משום כל אשר יעשה מגפן הגפן מיפרשי טפי מקרא דלא תעבדם דלא מפרש קרא דאיירי במגפף ומנסך והא דאמרינן בפ"ק דביצה (דף יב.) דמבטל גיד הנשה בי"ט לוקה חמש וחד מייניהו המבטל בי"ט לא חשבינן להו לאו שבכללות דכתיב כל מלאכת עבודה לא תעשו כמו לא תעבדם דהכא דהתם מפרש טפי דכתיב עבודה דמשמעא כל מלאכה שהיא עבודה: שלא

ה"ג **לא"ר אמי זיבח וקיטר וניסך בהעלם אחד וכו'.** ול"ג והשתחוה דהשתחואה לאו בכלל שאר עבודות היא דעל כרחך לית ליה לר' אמי השתחואה לחלק יצאה מדקאמר אינו חייב אלא אחת: **מ"ט דר' אמי.** דלית ליה השתחואה לחלק יצאה: **לא תעבדם.** כללן כולן כאחד ולא תעבדם ימירי כתיבי (ו) ודרשינן חד מינייהו להכי: **מי אמר אביי.** כרבי אמי דאינו חייב אלא אחת: **שלא השתחואות.** לא תשתחוה להם דעשרת הדברות (שמות כ) כי לא תשתחוה לאל אחר (שם לד) לא תשתחוה לאלהיהם (שם כג). והשתחואה דדברות אחרונות (ז) לא חשיב דאהדורי קא מהדר ליה משה לישראל מה שמעו בסיני: **אחת לדדרכה וכו'.** דאי כתיב חדא הוה אמינא לא אסר אלא בעבודת כוכבים דדרך עבודתה בהשתחואה: **לדבריו דר' אמי קאמר.** אביי להך דרשה דלא תעבדם אבל אביי לא ס"ל ומוקים לה לגלוי יתירי ור' אמי מוקי להך השתחואה לומר לגלוי יצאה: **לדדרכה ושלא בדרכה.** שהשתחואה היא להך עבודת כוכבים בדרכה ושלא בדרכה כגון שדרכה לעבוד דרך כבוד ולא בהשתחואה ואי כתיב חד לא הוה מרבינן אלא כי האי גונא אבל משתחוה לפעור לא כתב רחמנא השתחואה יתירא שיהא לשלא בדרכה כגון פעור ומרקולים שעבודתה בזביון והא דא"ר אלעזר לעיל (דף סא.) זובח למרקולים חייב מלא יזבחו (ח) ואע"ג דחד קרא יתירא הוא דאיכא ולא מוקים לה בזובח למקטרים דעבודתו דרך כבוד דסבר כיון דגלי בהשתחואה ק"ו בזביחה מיהו כולה מילתא לא ילפינן מהשתחואה דא"כ הוה מרבינן כל עבודות כבוד אע"ג דלאו עבודת פנים לכך יצאה זביחה לומר שלא חייבה אלא עבודות פנים: **כיון דאמר אלי אחה חייב.** אע"ג דלא פליגה: **נקרבן. אם שגג: ואפילו נרבנן.** בתמיה. דפליגי רבנן בכריתות (דף ז.) במגדף עליה דרבי עקיבא דאמרי מגדף אינו מביא קרבן בשגגת מעשה: **והסגיא אינו חייב אלא על דבר שיש בו מעשה.** דגבי חטאת כתיב (ויקרא ד) ועשה אחת מכל מצות ה': **ר' עקיבא היא דאמר דלא בעינן מעשה גמור.** דמגדף מחייב משום מעשה זוטא דעקימת שפתיו הוה מעשה והכא נמי כפיפת קומתו הויא מעשה והאי דקתני אינו חייב אלא על דבר שיש בו מעשה לאפוקי הרהורא דלא מחייב עליה: **מגדף.** מברך את השם: **אפקוני אפקוש.** אלי אתה בזביחה (ט) דכתיב וישתחוו לו ויזבחו לו ויאמרו אלה אלהיך ישראל: **אלמלא וי"ו שבהעלון.** דהא לא כפרו בהקב"ה לגמרי שהרי שתפוהו בדבר אחר: **שאיזו לאלוהות הרבה.** אף לאלוהות אחרים וקבלו עליהם: **אבל המגפף וכו' עובר בלא תעשה.** ואל תלכו אחרי אלהים אחרים (ירמיה כה) אי נמי אל תפנו אל האלילים (ויקרא יט) וכגון שאין דרכן בכך: **הנודר בשמו.** ושם אלהים אחרים לא תזכירו (י): **המקיים.** הנשבע (יא) דמתרגמינן קייס: **לאו שבכללות.** דכולהו משתמעי בחד קרא: **ועדיין הדם במוזרק.** הקרבנות: **שאין מכרין.** את האבלים ברחבה כדרך שמכרין את האבלים בסעודה ראשונה משל אחרים כדאמרינן במועד קטן (דף מז.): **על הדם.** על הנרצח ומסברא מוקמינן לה אהרוגי בית דין שנהרגין על עונש (יב) שלא יהנהו בהם כבוד משום כפרה: **לבן סורר ומורה.** דלא עבד אלא א"כ הזהיר והיכן הזהיר לא תאכלו על הדם לא תאכלו אכילה שתהרגהו עליה: **לאו שבכללות.** דכל הני (יג) משמע מייניה: לומר

מסורת הש"ס

(א) [מוספתא פרק יוד לקמן סה. כריתות ג:]. (ב) [בס"פ: שוחטין]. (ג) סוכה מה:, ד) [נ"ז עג. ע"ש], ה) [פסחים כד. וש"נ], ו) [רש"י בחולין קכא. ד"ה השומע בהמה וכו' כתב דאינו אלא מדרבנן עוד שם: ד"ה וממתין לה עד שתצא נפשה כדתניא בתוספתא דרבנן בעלמא הוא], ז) [שמות פרק כ], ח) [מ"ק יד:, ט) [ל"ל ר' יוחנן אומר], י) [בס"מ לא. מכות ד: טז. כ: תמורה ב. זבחים כט:], כ) פסחים פד. חולין פב: לא. קמא: תמורה ד: מכות ד: טז. שבועות ג:, ל) [שמות כג. דברים הן], מ) [דברים הן], נ) [ויקרא יז], ס) בס"מ: לזביחה, ע) [שמות כג], פ) [הגליס סג], צ) בס"מ: עוסק, ק) [וע"ע תוס' זבחים קו. ד"ה מנין וזבח].

גליון הש"ס

גמ' כתנאי אחרים אומרים. עיין במכילתא פרשת משפטים פי"ז: **תום'** ד"ה משום וכו' תימה ת"ל דהוי לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד. עיין שבת דף קנ"ד ע"א תוס' ד"ה בלאו. תמוה לי הא בגמרא בבן סורר ומורה היכא דלא יצא לידי מיתה ולפי"ד לה מקרא אלא דהסתם כאן בקושייתם הב' הקשו דיתן לאזהרת מיתת ב"ד ולוקה היכא דלא יצא לבולו מיתה יהיה אין שיהיה מלוקה טעם שיהיה דלא יצאי בעלמא מיתה מ"מ עכ"פ בהך לאו עצמו דלא תאכלו על הדם אין שייך לומר דלא ליצאי אכל הני משום דיתן מיתה בבן סורר הא אהך לאו עצמו לוקה בן סורר ואין יפטרו אחרים ממה דיתן לאזהרת בן סורר למיתה ועי"ג:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לאו וכו' הני משתמעי מייניה: (ב) תוס' ד"ה אחת וכו' הא דלא וכו' דכיון דגלי:

מוסף רש"י

ר' עקיבא היא. דאמר מגדף מביא קרבן דלא בעינן מעשה (כריתות ג: ועי"ש ז.). **מנין לאוכל מן הבהמה כו' לא תאכלו על הדם.** אסמכתא בעלמא היא (חולין קכא:). **בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה.** אם תוציר ועבדת על לאו, בא תעבדנו, נתקו הכתוב בעשה זה מעושן של שאר לאוין, לומר זה עצמו ותקנת עבירתו שיעבדנו (שבועות ג:) שהמעשה האמור אחריו תקנתו וכפרתו על עבירת הלאו (מכות ד:) כל לאו שניתק לעשה אין לוקין עליו, דמשמע זו היא תקנתו אם תעבוד על הלאו עשה זאת וסיגלל, ועוד דלא דמי לאלו דחסימה, שהמלקות נסמך לו (פסחים פד.).

עין משפט נר מצוה

קמו א מיי' פי"א מהל' שגגות הל' ה והל"ב:

קמז ב מיי' פי"א מהל' שגגות הל' ב סמג לאוין ח:

קמח ג מיי' פי"ח מהל' סנהדרין הלכה ב:

קמט ד מיי' פי"א מהל' שחיטה הלכה ב סמג לאוין קלו טוש"ע י"ד סי' כז סעי' ח:

קנ ה מיי' פי"א מהל' מעשה קרבנות הלכה ד סמג לאוין לד:

קנא ו ז מיי' פי"ג מהלכות סנהדרין הלכה ד סמג לאוין לז:

קנב ח מיי' פי"ז מהל' ממרים הלכה ה סמג לאוין קכ:

קנג ט מיי' פי"א הל' שחיטה הל' ב ופי"ג מהל' סנהדרין הלכה ד ופי"ח שם הל' ג סמג לאוין קלו: קלז רכ לקו שכד:

קנד י מיי' פי"ג מהל' ע"ז הלכה ו סמג לאוין יח:

קנה כ מיי' שם פי"ה הלכה י והל' יא סמג לאוין לה טוש"ע י"ד סי' קמז סעיף ה ועיין בהגהות וכ"מ:

תורה אור השלם

1. לא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תָעָבְדֵם כִּי אֲנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא פֹּקֵד עֲוֹן אָבֹת עַל בָּנִים עַל שִׁלֵּשִׁים וְעַל רִבֵּעִים לְשֹׂנְאָי: שמות כ ד

2. הַשָּׁמֵר לְךָ פֶּן תִּנָּקֵשׁ אַחֲרֵיהֶם אַחֲרֵי הִשָּׁמְדָם מִפָּנֶיךָ וּפֶן תִּדְרֹשׁ לֵאלֹהֵיהֶם לֵאמֹר אֵיכָה יַעַבְדוּ הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֶת אֱלֹהֵיהֶם וְאֶעֱשֶׂה כֵּן גַּם אָנִי: דברים יב ל

3. סָרוּ מַהֵר מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִם עָשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מַסֵּכָה וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ וַיִּזְבְּחוּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֶעֱלוּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: שמות לב ח

4. זֹבֵחַ לָאֱלֹהִים יָחֳרָם בִּלְתִּי לַיְיָ לְבַדּוֹ: שמות כב יט

5. וַיִּקַּח מִיָּדָם וַיָּצַר אֹתוֹ בְּחֶרֶט וַיַּעֲשֵׂהוּ עֵגֶל מַסֵּכָה וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֶעֱלוּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: שמות לב ד

6. לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם לֹא תְנַחֲשׁוּ וְלֹא תְעוֹנֵנוּ: ויקרא יט כו

7. וְלֹא תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר וְהַנֹּתָר מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ: שמות יב י